

KÜLÖNFÉLÉK

Helynévmagyarázatok*

Cajla Az 1947-ben Bazinhoz csatolt, tőle északra fekvő település fontosabb adatai: 1425: *Czayel* (Házi: Pozsony 199); 1773: *Czajla, Zayla, Czayla* (LexLoc. 168); 1808: „*Czaila* h. *Zeil* g.” (Lipszky: Rep. 1: 117). A német *Zeil(e)* (tkp. ’házsor’) átvétele. A településnek az volt a jellemző vonása, hogy utcájának csupán fél oldalán állt házsor. Vö. *Linke és Rechte Wienzeile* ’a Wien folyó bal és jobb partján húzódó egy-egy házsorból álló utca Bécsben’ (Umlauf: Wien. 119). A szlovák *Cajla* hn. a magyarból való (Bach: DtNam. 2/1: 419; Hosák–Šramek 1: 142). – Vö. **Félszerfalva**.

---

* L. MNy. 2006: 235–48, 370–8.

Čakovci A horvátországi Vukovártól dél-délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1330/1331: *Chaakfolua* (EngelValkó: Csák[falva]); 1331: *Chak* (uo.); 1332–7: *Chak* (Csánki 2: 300); 1439: *Chak* (uo.); 1555–1570: *Čakovci* (EngelValkó: Csák(falva); 1737: *Csakovize* (ComSirm. 31); 1808: „*Csakovcze* h. *Csakovce* ill. *Chakowcze* cr.” (Lipszky: Rep. 1: 102); 1973: *Čakovci* (ImMesta. 1973. 94). Az elsődleges *Csákfalva* a *Csák* személynévnek [vö. 1229: *Chak* szn.: ÁrpSzt. 174] és a birtokos személyraggal ellátott *falua* főnévnek az összetétele. A magyarral párhuzamos névadással a szerb-horvátban *Čakovce* > *Čakovci* (tkp. 'Csák emberei, Csákék') névalak keletkezett, és kiszorította a magyar *Csák* helységnevet. – Vö. **Csák, Csákóc.**

Čalma A szerémségi Fruška Gora délnyugati peremén fekvő helység fontosabb adatai: 1720: *Tschalma* (ComSirm. 31); 1737: *Csalma* (uo.); 1808: „*Csalma* h. *Chalma* cr.” (Lipszky: Rep. 1: 102); 1973: *Čalma* (ImMesta. 1973. 94). Vö. magyar *csalma* 'turbán', szerb-horvát *čalma* 'ua.'. Ezek előzménye az oszmán-török *čalma* 'ua.'. L. szerb-horvát *Čalma* csn. (LPH. 106). A helynévadás háttere nincs tisztázva. (Kakuk 98; EWUng. 1: 188.)

Cekeháza Az 1943-ban Abaújszántóhoz csatolt, tőle kelet-északkeletre fekvő település fontosabb adatai: 1453: *Chekehaza* (Csánki 1: 205); 1464: *Czekehaza* (uo.); 1773: *Czekeháza* (LexLoc. 7). A *Ceke* [1138/1329: *Ceke*: ÁrpSzt. 183] személynévnek és a birtokos személyraggal ellátott *ház* 'lakóhely, otthon' főnévnek az összetétele.

Čepin Az Eszékától délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1256: *Chapa* (EngelValkó: Csapa); 1258: *Kendchapa* (Csánki 2: 280); 1290: *Chapa* (uo.); 1454: *Chapa* (uo.); 1720: *Chepin* (ComVer. 34); 1808: „*Csepin* ill. *Chepin* cr.” (Lipszky: Rep. 1: 107); 1968: *Csepin* (SzlavSz. 1: 119); 1973: *Čepin* (ImMesta. 1973. 97). Az elsődleges *Csapa* hn. pusztaszemélynévből keletkezett magyar névadással; vö. 1237: *Chapa* szn. (ÁrpSzt. 179). Az újabb szerb-horvát *Čepin* névalak birtoklást kifejező *-in* képzővel bővült. L. horvát *Čepin* családnév (LPH. 109) is (Madzsar: MNy. 13: 283).

Coptelke A Szamosújvártól északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1424: *Iepthelke* (Suciú 2: 29); 1436: *Zopthelkee* (uo.); 1457: *Chaptheleke* (KolmJk. 1: 519); 1616: *Czopu* (Suciú 2: 29); 1808: „*Czoptelke* aliis *Csoptelke* vel *Csöptelke* h. *Czopu* val.” (Lipszky: Rep. 1: 32); 1882: „*Czoptelke*, (*Ciopu*)” (Ihász: Hnt. 63). A *Cop* személynévnek és a birtokos személyraggal ellátott *telek* 'szántásra alkalmas, trágyázott föld' főnévnek az összetétele. A *Cop* szn.-hez l. román *Țop* szn. (Constantinescu: DOR. 399) < *Țop* 'varkocs, copf; a mócok csúfneve' (Bakos: RET. 326) < erdélyi szász *zöp* 'hajfonat, copf' (EtSz. 1: 755). Az új román *Pădureni* (tkp. 'erdős vidéken lakók, erdei lakosok') 'Coptelke' (Suciú 2: 29) hatósági névadás eredménye.

Crnac A horvátországi Szlatinától (Podravska Slatina) keletre fekvő helység fontosabb adatai: 1698: *Czernach* (ComVer. 38); 1702: *Chernach* (uo.) 1808: „*Czernacz* vel *Chernacz* cr. *Csernac* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 120). A *što*-horvát *Černac* > *Crnac* hn. a 'fekete' jelentésű **čr̥nъ* > *crn* melléknév származéka. Gyakran fordul elő sötét vízű patakok, mocsarak neveként (Dickenmann: Stud. 1: 80).

Cup Az 1940-ben Zalabaksáthoz csatolt, tőle északra fekvő település fontosabb adatai: 1287: „ad fluvium *Chup*” (Fejér: CD. 7/4: 201); 1334/1347: „circa fluvium *Chup*”, „nobilibus de *Chup*” (ZalaOkl. 1: 278, 284); 1425: *Czwp* (Csánki 3: 45); 1808: *Czup* (Lipszky: Rep. 1: 125). A helység a bal felől a Kerkába ömlő *Cup* patak mellett települt, s róla kapta nevét. A *Cup* víznév eredete nincs tisztázva. L. mégis: 1261/1394: *Chup* szn. (ÁrpSzt. 209). Egy szlovén *Sopot* > *Supot* (Bezljaj 2: 207) víznévből a magyar tárgyragnak felfogott szöveg elhagyásával és szó eleji *sz* > *c* affrikálódással való magyarázata túl sok feltevést tartalmaz s ezért fölöttébb bizonytalan (Ortvay: Vízr. 1: 204). – Vö. **Szepetnek.**

Csácsó A Senicéhez csatolt, tőle nyugatra fekvő település fontosabb adatai: 1391: *Chatov* (VSOS. 1: 271); 1556: *Chacho* (uo.); 1773: *Csacso*, *Czacžow* (LexLoc. 139). A szlovák *Čačov* hn. átvétele. Ennek alapszavához l. cseh *Čác* szn. (Svoboda: SOJ. 130); lengyel *Czacž* szn. (SISNO. 1: 394) (Hosák–Šrámek 1: 142).

Csákfalva A Trencsénhez tartozó, tőle keletre fekvő település fontosabb adatai: 1240: *Kubra* (VSOS. 2: 116); 1265: *Kubra* (Fekete Nagy: Trencsén 143); 1439: *Naghkwbre* (uo.); 1773: *NagyKubra*, *KisKubra* (LexLoc. 257); 1907: *Csákfalva* (Majtán 218). A szlovák *Kubrá* helységnevé

előzményeként l. lengyel *Kubra* csn. (SISNO. 3: 183), *Kubera* csn. (Rospond: SINSI. 2: 432), továbbá *Kubery* hn. (i. m. 2: 433). Mindezek származásához l. *Jakub* 'Jakab' > *Kubra* szn. (Beneš: ČPříjm. 49). A Nagy- előtag a szomszédos *Kiskubra* [1439: *Kyskwbralehota*: Fekete Nagy: Trencsén 143] előtagjával van korrelációban. Ez utóbbi település mai szlovák neve a kicsinyítő képzős *Kubrica* [1808: „*Kubra*(*Kis*-) h. *Malá-Kubra* vel. *Kubřica* s.”: Lipszky: Rep. 1: 557]. Az országos helységnévrendezés során *Nagykubra* helyett a *Csákfalva*, *Kiskubra* helyett pedig a *Csákháza* [1907: Majtán 218] nevet állapították meg Csák Mátéra való emlékezősként (Mező: HivHn. 207).

Csarnóháza Az Élesdtől délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1406: *Chornahaza* (ZsigmOkl. 2/1: 537); 1552: *Charnohaza* (Jakó 224); 1773: *Csárnoháza*, *Bulz* (LexLoc. 57; ComBih. 62); 1808: „*Csarnóháza* h. *Bulcz* val.” (Lipszky: Rep. 1: 103). A szláv eredetű *Csorna* [1221/1550: *Churna* szn.; 1257: *Chorna* szn.: ÁrpSzt. 210; l. még román *herna*, *Ciorna* szn.: Constantinescu: DOR. 235] személynévnek és a birtokos személyraggal ellátott *háza* 'lakóhely, otthon' főnévnek az összetétele. A román *Bulz* 'Csarnóháza' helységnév vagy a román *Bulc* személynévből (Constantinescu: DOR. 221) vagy a román *bulz* 'göröngy, rög' főnévből alakult. – Vö. **Csarnó**, **Csorna**.

Császkó A Szenicétől északra fekvő helység fontosabb adatai: 1394: *Chaztow* (VSOS. 1: 281); 1773: *Csaszkow*, *Czastkow* (LexLoc. 139); 1808: „*Csacskócz* aliis *Csaskócz* h. *Czačkowce* vel *Czasskowce* aut *Jačkowe* s.” (Lipszky: Rep. 1: 101); 1888: *Csaszkó* (Majtán 92); 1895: *Csaszkó* (uo.); 1910: *Császkó* (Mező: HivHn. 167, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655). A *Csaszkó* hn. a szlovák *Častkov* hn. átvétele. Ez egy szláv *Častek* (l. Gebauer: SİStč.² 1: 159) személynévnek a birtoklást kifejező -*ov* képzős származéka. A *Častkovce*-féle névalakok a Csejtétől délre fekvő, ilyen nevű helység nevével való összekeverés eredményei. A *Csaszkó*-ból az országos helységnévrendezés során formáltak *Császkó*-t a *t* kivetésével. (Hosák–Šramek 1: 152.). – Vö. **Császtó**.

Császtó A Csejtétől délre fekvő helység fontosabb adatai 1392: *Chastko* (VSOS. 1: 281); 1773: *Csaszkocz*, *Csastkowetz*, *Czastkowcze* (LexLoc. 141); 1808: „*Császtókócz* h. *Cžastkowce* s.” (Lipszky: Rep. 1: 104); 1910: *Császtó* (Mező: HivHn. 167, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655). Az elsődleges *Csaszkó* hn. egy szlovák régi *Častkov* hn. (< *Častek* szn.) átvétele. Idővel a szlovákban a *Častkovce* (tkp. 'Častek emberei, Častekék') névalak kerekedett felül, és ez a magyarban is meghonosodott *Császtókóc*-ként. Az országos helységnévrendezés során a *Csasztókóc*-ból a *k* és a szóvégi *c* elhagyásával *Császtó*-t formáltak (Mező: HivHn. 167; Hosák–Šramek 1: 152). – Vö. **Császkó**.

Csatány A Déstől északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1593 k.: *Chyatan* (Suciu 1: 134); 1750: *Csatany* (uo.); 1808: „*Csatán* h. *Csetyán* val.” (Lipszky: Rep. 2: 28); 1910: *Csatány* (Mező: HivHn. 168, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655). Bizonytalan eredetű. Talán a magyar *Csata* [1308: *Chata*: AnjOkl. 2: 230] személynévből *Csata helységnév keletkezett, majd ennek hol? kérdésre felelő *Csatán alakja vált járatosá. A ragszilárdulásos *Csatán* hn. *n* > *ny* palatalizálódással nyerte el mai alakját. A román *Cetan* 'Csatány' (Suciu 1: 134) a magyarból való (Mező: HivHn. 124, 168; Kiss: NytudÉrt. 139: 30). – Vö. **Csata**.

Csavajó A Németsprónától (Nitrianska Pravno) nyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1364: *Chawoy* (VSOS. 1: 283); 1397: *Chavayo* (ZsigmOkl. 1: 532); 1773: *Csavajó* (LexLoc. 143); 1808: „*Csavoj* h. *Czawoj* s.” (Lipszky: Rep. 1: 104); 1900: *Csavajó* (Majtán 92). Egy szláv *Čavoj (ZJČ. 72) < ?*Častovoj* (Gebauer: SİStč.² 1: 159) személynévből [vö. 1269/1269: *Chaul* szn.: ÁrpSzt. 179] magyar névadással *Csávoj*, szlovák névadással pedig *Čavojov hn. keletkezett. A szlovák *Čavoj* hn. a magyarból, az országos helységnévrendezés során felújított régi magyar *Csavajó* névalak pedig a szlovákból való (Mező: HivHn. 154; Wasserle: UrAltJb. 61 [1989]: 132). – Vö. **Felsőcsáj**.

Csebbe A bányási Csáktól északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1332–7: *Chevze* (Csánki 2: 32); 1395: *Chuze* (uo.); 1471: *Cheuze* (uo.); 1554–79: *Čvsa* (Engel: TemMold. 42); 1660: *Čevsa* (uo.); 1700 k.: *Csebza* (uo.); 1808: „*Csepza* aliis *Csebza* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 107); 1851: *Csebza* (Fényes: MoGSz. 1: 204); 1913: *Csebbe* (Hnt. 458). Az elsődleges *Csőze* hn. talán egy *Csuze* [1301–1303: *Chuze*: ÁrpSzt. 210] szn.-ből keletkezett. A szerb-horvátban az ott ismeretlen *ó*-ból hanghelyettesítéssel *ev* alakult: magyar *Csőze* > szerb-horvát *Čevza* (Vö. magyar *lőcs* > szerb-horvát

levča: Hadrovics: UngElSkr. 48). A *b*-vel hangzó névalak a románnak tulajdonítható. A román *Cebza* hn. (Suciú 1: 129) *Chebza*-ként a magyarban is meghonosodott, de az országos helységnévrendezés során a hangrend kiegyenlítésével *Csebzé*-t formáltak belőle (Mező: HivHn. 172). – Vö. **Csúza**.

Csehlaka A muraközi Perlaktól északra fekvő helység fontosabb adatai: 1478: *Tschehowecz* (NyK. 48: 430); 1773: *Csehovecz* (LexLoc. 178); 1808: „*Csehovecz* h. *Chehovecz* cr.” (Lipszky: Rep. 1: 105); 1908: *Csehlaka* (Mező: HivHn. 197, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655). Az elsődleges *Csehovec* helységnév a horvát *Čehovec* átvétele. Ez a horvát *Čeh* (tkp. 'cseh') szn., csn. származéka. Az országos helységnévrendezés során megállapított magyar *Csehlaka* hn. tükörfordítás eredménye (Csánki 3: 42; Hadrovics: NyK. 48: 430).

Csekefa A Muraszombattól északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1365: *Chekefalua* (Csánki 2: 741); 1720: *Csekeffa* (Kázmér: Falu 256). 1973: *Čikečka vas* (ImMesta. 1973. 98). Az elsődleges *Csekefalva* hn. a *Cseke* [1181/XVI. sz.: *Cheke*: ÁrpSzt. 183] személynévnek és a birtokos személyranggal ellátott *falua* főnévnek az összetétele. A *-falua* utótag idővel *-fa*-ra rövidült. A szlovén *Čikečka vas* 'Csekefa' magyar mintát tükröz. – Vö. **Csekefalva**, **Csikcsefalva**.

Csékehodos A Belényestől észak-északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1508: *Kyshodos* (Jakó 260); 1773: *Hodos* (LexLoc. 65); 1808: „*Hogyis* val.” (Lipszky: Rep. 1: 242); 1864: *Hogyis*, *Ozsest* (Pesty: Bihar vm. *Hogyis* a.); 1910: *Csékehodos* (ComBih. 234). A *Hodos* hn.-nek 'hódban gazdag' a jelentése. A *Cséke* előtag a magyarcsékei járáshoz való tartozásra utal. – A román *Ogești* 'Csékehodos' (Suciú 2: 10) a magyarból való. (Jakó 260; Mező: HivHn. 234.) – Vö. **Magyarcséka**, **Nemeshodos**.

Cselkőszabadja A Vágbesztercétől délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1471: *Chelkwalhotha* (Fekete Nagy: Trencsén 107); 1510: *Czelkowalehota* (uo.); 1808: „*Lehota* (*Cselko*-) h. *Czelkowie-Lhota* s.” (Lipszky: Rep. 1: 374); 1907: *Cselkő-Szabadja* (Majtán 228). Egy *Cselkő* [1339: *Celko*: Fekete Nagy: Trencsén 107; vö. cseh *Čelko* szn.: Svoboda: SOJ. 195; 1248: *Chelk* szn., ÁrpSzt. 148] nevű soltséztól benépesített telepesség a szlovákban a *Čelkova Lehota*, a magyarban pedig a *Cselkőlehota* nevet kapta. Az országos helységnévrendezés során az utótag lefordításával *Cselkőszabadja* névalak keletkezett (Mező: HivHn. 200; VSOS. 1: 285). – Vö. **Felsőlehota**.

Csendespatak A sárosi Héthárstól nyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1427: *Stelbach* (Csánki 1: 310); 1773: *Stelbach* (LexLoc. 243); 1808: *Stellbach* g. (Lipszky: Rep. 1: 608); 1907: *Csendespatak* (Majtán 335); 1948: *Tichý Potok* (uo.). Az elsődleges *Stelbach* hn. német eredetű, s egy lassú folyású patak (vö. német *Stillbach*: Bach: DtNam. 2/1: 282) mellett települt helységet jelöl. Vö. német *still*, nyelvjárási *stell* 'csendes, nyugodt, mozdulatlan' és *Bach* 'patak'. A magyar *Csendespatak* és a szlovák *Tichý Potok* tükörfordítás a németből (Lumtzer–Melich: DOLw. 45; Mező: HivHn. 199). – Vö. **Lassúpatak**.

Csendlak A Muraszombattól nyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1347: *Tystina* (Csánki 2: 804); 1366: *Tyssina* (uo.); 1773: *Tissina* (LexLoc. 96); 1808 *Tissina* h. (Lipszky: Rep. 1: 683); 1887: *Csendlak* (Mező: HivHn. 101); 1973: *Tišina* (ImMesta. 1973. 395). A *Tissina* hn. szlovén eredetű; vö. szlovén *Tišina* hn., szerb-horvát *Tišina* hn. Ehhez l. *tišina* 'csend'. A hatósági úton tudatos magyarosítással megállapított *Csendlak* hn. tükörfordítás eredménye (Dickenmann: Stud. 2: 141; Šmilauer: PrSITop. 181). – Vö. **Hőlak**.

Csentevölgy Az Alsólendvától délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1381: *Chentewlgh* (Csánki 3: 42); 1420: *Chenteuelgh* (uo.); 1524: *Alsochenthe*, *Felsewchenthe* (uo.); 1908: *Csentevölgy* (Mező: HivHn. 215, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655); 1973: *Čentiba* (ImMesta. 1973. 96). Egy *Csente* személynévnek [1264: *Chente* szn.: ÁrpSzt. 190] és a *völgy* főnévnek az összetétele. A falu patak-völgyben települt. Egykor *Csenté*-nek hívhatták a völgyben folyó patakat is. Figyelmet érdemel, hogy a Sebes-Körösnek az a fattyúága, amely Berekbőszörménynél szakadt ki a folyóból s a főággal párhuzamosan haladva veszett bele a Sárreibe, a *Csente* nevet viseli: 1864: „*Csente* környéke” (Pesty: Bihar vm. *Berek-Bőszörmény* a.); 1887: *Csente ér*, *Csente p.* (Berettyó-Újfalu und Körös-Tarján. 1: 75 000-es térkép); 1981: *Csente-ér* (MoFnT. 2: Hajdú-Bihar m. 11). A középkori Bodrog vármegyében két

Csente(j) nevű falu volt (Györffy 1: 716). – A szlovén, horvát *Čentiba* 'Csentevölgy' a magyar *Csente* hn. helyhatározó ragos *Csentibe* alakjából való (Jakó 5; Mező: HivHn. 108; Kázmér: CsnSz. 231; Kiss: NytudÉrt. 139: 30; Benkő: Jakó-Eml. 69).

Csépán A Naszódtól dél-délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1380: *Chepan* (Suciú 1: 131); 1451: *Chepan* (KolmJk. 1: 447); 1773: *Csépán* (uo.); 1808: „*Csépán* h. *Csepun* val.” (Lipszky: Rep. 2: 28). Pusztá személynevből keletkezett magyar névadással; vö.: 1217/1550: *Chepan* (ÁrpSzt. 190) személynév. A román *Cepan* 'Csépán' (Suciú 1: 131) a magyarból való (EtSz. 1: 942; Kniezsa: MagyRom. 1: 203). – Vö. **Csépányfalva**, **Cséfán**, **Csépánfalu**, **Hodoscsépány**.

Csépányfalva A Szenicétől nyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1392: *Chepan* (VSOS. 3: 135); 1396: *Chepanoua* (uo.); 1773: *Scepano*, *Scapanow*, *Szčepanow* (LexLoc. 140); 1808: „*Stepanov* h. *Stěpánow* s.” (Lipszky: Rep. 1: 609); 1873: *Stepanó* (Majtán 406); 1910: *Csépányfalva* (Mező: HivHn. 175, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655); 1948: *Štefanov* (Majtán 406). A *Chepan* ~ *Štepan* 'István' személynevből a magyarban *Csépán*, a szlovákban pedig *Štepanov* hn. keletkezett. A szlovák névalak idővel a magyarban is felülkerekedett, mint *Stepanó*. Az országos helységnévrendezés során a *Csépányfalva* névalakot állapították meg a község részére. A szlovák *Štepanov*-ot 1948-ban *Štefanov*-ra modernizálták. – Vö. **Csépán**.

Cserépalja A Pancsovától északra fekvő helység fontosabb adatai: 1579: *Mali Č?repa* (Engel: TemMold. 38); 1808: „*Czrepaj* h. *Crepaja* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 124); 1882: „*Zrepaja* (*Czrepaja*)” (Ihász: Hnt. 382); 1913: *Cserépalja* (Hnt. 463). A *Crepaj(a)* hn. a szerb *Crepaj* > *Crepaja* hn. átvétele. Ez a *črep* > *crep* 'cserép' -aj képzős származéka. Képzésmódjához l. *Blagaj* hn., *Kosmaj* hn., *Maglaj* hn. (Skok: EtRj. 1: 16). Az országos helységnévrendezés során a *Crepaja* névalakot *Cserépalja*-ra magyarosították. (Šmilauer: PŘSITop. 49.) – Vö. **Cserépváralja**.

Cseresnyés A Csáktornyától nyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1478: *Cherechan* (Csánki 3: 42); 1808: „*Chrechan* cr. *Csrecsán* h.” (Lipszky: Rep. 1: 94); 1887: *Cseresnyés* (Mező: HivHn. 95); 1973: *Črečan* (ImMesta. 1973. 99). A horvát *Črečan* helynév a *čret* 'mocsaras talajú erdő' -jan képzős származéka. Mocsaras talajú erdőnél lakók települését jelöli. A magyarban a szókezdő mássalhangzócsoport feloldásával *Csrecsán* lett, de később felülkerekedett a horvátos *Csrecsán* névalak. Az országos helységnévrendezés során megállapított *Cseresnyés* névalakot a némielg hasonló hangzás motiválta (Hadrovics: NyK. 48: 410; Mező: HivHn. 95).

Cserestemes A Lugostól kelet-délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1603: *Cziresul* (Suciú 1: 150); 1700 u.: *Cserestömös* (uo.); 1808: „*Temes*(*Csereze*-) h. vide *Czerezetemes*” (Lipszky: Rep. 1: 676); 1823: *Cserestemes* (Suciú 1: 150). A *Cseres* névelem a román *Čirešu* (tkp. 'cseresznyefa') átvétele. A -*temes* névelem a Temes folyó mellékére utal (Iordan: TopRom. 64). – Vö. **Sükő**, **Temes**¹.

Cserföld Az Alsólendvától nyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1379: *Chremsouch* (Csánki 3: 43); 1481: *Cheremchowcz* (uo.); 1773: *Cserencsóc* (LexLoc. 197); 1808: „*Cserencsóc* h. *Cherenchowce* cr.” (Lipszky: Rep. 1: 108); 1908: *Cserföld* (Mező: HivHn. 207, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655); 1944: *Cserföld* (Hnt. 158); 1973: *Črenšovci* (ImMesta. 1973. 99). Egy régi horvát-szlovén *Čremšovci* hn. (< *čremša* 'zelnicegy') a mai szlovénben, mint *Črenšovci* hn. folytatódik, a magyarba átkerülve pedig *Cserencsóc* névalakot eredményezett. Az országos helységnévrendezés során tudatos magyarítással megállapított *Cserföld* helynév (Mező: HivHn. 207) annak köszönhetett, hogy első három hangja összecseng a felváltásra ítélt *Cserencsóc*-cal (Bezlej: EtSl. 1: 87).

Csernegyház A Temesvártól észak-északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1470: *Chernezhaza* (Csánki 2: 32); 1487: *Chernezhaza* (uo.); 1554–79: *Č?rnihaz* (Engel: TemMold. 41); 1700 k.: *Csernetház* (uo.); 1808: „*Csernegyháza* h. *Csernethaz* rasc.” (Lipszky: Rep. 1: 109); 1851: *Csernegyház* (Fényes: MoGSz. 1: 215). Az elsődleges *Csernecháza* egy szláv eredetű *Csernec* személynévnek (vö. 1271: *Chermech* szn.: ÁrpSzt. 194; szerb-horvát *Crnac* ~ *Črnac* csn.: LPH. 99, 114) és a birtoikos személyraggal ellátott *ház* 'lakóhely, otthon' főnévnek az összetétele. Az újabb *Csernegyház* névalak népetimológias átfómálás eredménye az *egyház* beleértésével. A román *Cerneteez* 'Csernegyház' (Suciú 1: 133) a magyarból való (Iordan: TopRom. 118; Mező: HivHn. 103). – Vö. **Csörnőc**-**Herpenyő**.

Cserpatak A Breznóbányától délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1622: *Zerrenpach* (VSOS. 2: 359); 1808: „*Oszrblja* h. *Zorenbach* g. *Osrblj s.*” (Lipszky: Rep. 1: 485); 1882: „*Oszrblja*, (*Osrblie*, *Zährenbach*)” (Ihász: Hnt. 248); 1886: *Cserpatak* (Mező: HivHn. 100); 1920: *Osrblie* (Majtán 302). Az elsődleges *Zerrenbach* hn. a németben keletkezett, a csererdőben folyó patak mentén települt helységre utal. A szlovák *Osrblie* névalak idővel a magyarban is meghonosodott, mint *Oszrblja*. Az országos helységnévrendezés során a német névváltozatból fordított *Cserpatak*-ot állapították meg a helység részére.

Cseszvára A Belényestől északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1508: *Choksara* (Jakó 227); 1773: *Posga Csiszora* (LexLoc. 72); 1808: „*Csiszora* vel *Csiszora*- aut *Cseszera-Posga* val.” (Lipszky: Rep. 1: 112); 1910: *Cseszvára* Mező: HivHn. 179, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655). A román *Ceișoara* helynév (Suciu 1: 131) bizonyára egy kicsinyítő képzős román *Teișoara* (< *teișor* 'kicsi hársfa; boglárcserje; mályva; bodorka; csipkés gyöngyvesző': Borza: DicEtnobot. 9, 26, 93, 164) helynév módosulata. (Az Erdélyen kívül kimutatott *Teișoara* hn.-re l. Iordan: TopRom. 388.) A *tei* > *cei* változáshoz l. román *tei* 'hársfa' > *cei* 'ua.' (Borza: DicEtnobot. 170). A román helységnévből a magyarban *Cseszora* alakult, s az országos helységnévrendezés során ebből tudatos magyarsítással *Cseszvárát*-t formáltak (Cioranescu: DicEtRum. 831).

Csicsógyörgyfalva A Déstől északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1405: *Gywrgħfalua* (Kázmér: Falu 166); 1760–62: *Csicso Györgyfalva* (Suciu 1: 147); 1808: „*Györgyfalva* (*Csicsó*-) h. *Gergesdorf* g. *Györgycs* val.” (Lipszky: Rep. 2: 54); A *Györgyfalva* hn. a *György* személynévnek és a birtokos személyraggal ellátott *falua* főnévnek az összetétele. A megkülönböztető szerepű *Csicsó*-elótag azzal kapcsolatos, hogy a falu a közeli *Csicsó* várához tartozott. A román *Ciceu-Giurgești* 'Csicsógyörgyfalva' (Suciu 1: 147) részfordítás a magyarból. – Vö. **Csicsóvár, Györgyfalva.**

Csicsóújfalu A Déstől észak-északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1467: *Wyfalu* (Kázmér: Falu 153); 1595: *Wyfalw-Korabia* (Suciu 1: 147.); 1655: *CziczóUyfalu* (Kázmér: Falu 153); 1808: „*Ujfalua*(*Csicsó*-) h. *Korábgye* val.” (Lipszky: Rep. 2: 153). Az *Ujfalua* helynév újonnan települt helységet jelöl. A megkülönböztető szerepű *Csicsó*- előtag a közeli Csicsóvárral kapcsolatos. A román *Ciceu-Corabia* 'Csicsóújfalu' (Suciu 1: 147) második néveleméhez l. román *corabie* '(vitorlás)hajó' (Kisch: Sieb. 217). – Vö. **Berettyóújfalu, Csicsóvár.**

Csigérgyarmat A Borosjenőtől délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1332–7: *Gormot* (Csánki 1: 247); 1387: *Gyarmath* (Suciu 1: 304); 1773: *Gyarmatha* (LexLoc. 16); 1808: *Gyarmatha* h. (Lipszky: Rep. 1: 222); 1910: *Csigérgyarmat* (Mező: HivHn. 247, évszámhoz l. Hnt. 1944. 655). A *Gyarmat* hn. az ómagyar *Gyarmat* törzsnévből keletkezett, és a Gyarmat törzsbeli településére utal. A románban a magyar helységnévből *Jermata* hn. alakult, s ez idővel a magyarban is meghonosodott *Gyarmata*-ként. Az országos helységnévrendezés során felújították a történelmi *Gyarmat* névalakot, kiegészítve a megkülönböztető szerepű *Csigér*-előtaggal. *Csigér*-nek hívják a Fehér-Körös bal oldali mellékvizét, amely mellett a falu települt (Kniezsa: ErdVizn. 21). – Vö. **Csigérszöllös, Gyarmat.**

Csikbánkfalva A Csíkszeredától délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1567: *Bankffalua* (Suciu 1: 55); 1808: „*Bánkfalva* cum *Kotormány* h. *Lassicze* val.” (Lipszky: Rep. 2: 13); 1882: *Csik-Bánkfalva* (Ihász: Hnt. 56). A *Bánkfalva* hn. a *Bánk* [1219/1550: *Bank*: ÁrpSzt. 88] szn.-nek és a birtokos személyraggal ellátott *falua* fn.-nek az összetétele. A megkülönböztető szerepű *Csik*-előtag a megyei hovatartozásra utal. – A román *Bancu* 'Csikbánkfalva' (Suciu 1: 55) a magyarból való (Orbán: Szék. 2: 40; Kázmér: Falu: 161). – Vö. **Bánk**¹.

Csikborzsova A Csíkszeredától észak-északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1495: *Borsua* (Barabás: SzékelyOkl. 167); 1808: *Borzsova* (Lipszky: Rep. 2: 21); 1882: *Csik-Borzsova* (Ihász: Hnt. 56). Az elsődlegesnek vehető *Borzsova* helynév szláv eredetű. Feltehető előzménye egy szláv *Brězova (tkp. 'nyíres') lehetett (ehhez l. *Nemesborzsova* hn.). A *Borzsova* > *Borzsova* névalak kialakulásába beletartozhattak a *Bors*, *Borsa*, *Borsi*, (*Nagy*)*borzsova*-féle magyar helységeknek. Nem valószínű, hogy a régi magyar *Bors* szn.-nek birtoklást kifejező *-ova* képzős szláv származékával van dolgunk (l. a *Borzsova* folyónév magyarázatát). A megkülönböztető funkciójú *Csik*-előtag a tájra utal.

A román *Bîrzava* 'Csíkborzsova' (Suciu 1: 83) a magyarból való, de hozzáigazították a Temes bal oldali mellékfolyójának, a Berzavának román *Bîrzava* nevéhez. – Vö. **Egregyborzova, Marosborsa.**

Csikcekefalva A Csíkszeredától délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1566: *Chekefalva* (Suciu 1: 151); 1808: *Csekefalva* h. (Lipszky: Rep. 2: 28); 1882: *Csik-Csekefalva* (Ihász: Hnt. 56). A *Csekefalva* hn. a *Cseke* [1198: *Cheke*: ÁrpSzt. 183] szn.-nek és a birtokos személyraggal ellátott *falva* fn.-nek az összetétele. A megyei hovatartozásra utaló *Csik-* előtag megkülönböztető szerepű. A román *Ciucani* 'Csikcekefalva' (Suciu 1: 151) hatósági románosítás eredménye (Orbán: Szék. 2: 43; Kázmér: Falu 162). – Vö. **Csekefa, Csekefalva.**

Csikjenőfalva A Székelyföldön Csíkszeredától északra fekvő helység fontosabb adatai: 1406: *Jenőfalva* (Kázmér: Falu 167); 1495: *Jenofalva* (Suciu 1: 309); 1880: *Csik Jenőfalva* (Hátsek: MegyTérk. Csik m. a.). A *Jenőfalva* hn. előtagjában a székelyek egyik nemének nevéként [1548: *Jenw, Jenyew*: SzékOkl. 2: 78, 81] és családnévként (Kriza: Vadr. 1975. 317) is fennmaradt ómagyar *Jenő* törzsnév rejlik. Az *Eugén*-nal azonosított *Jenő* keresztnév csak az 1830-as évek óta használatos. A *Csik-* előtag a megyei hovatartozást jelöli. A román *Ineu* 'Csikjenőfalva' (Suciu 1: 309) a magyarból való (Kristó–Makk–Szegfű: AHistSzeg. 44: 36; Mező: Templ. 104). – Vö. **Jenő.**

Csiklény A Karánsebestől kelet-északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1572: *Chyklen* (Suciu 1: 148); 1628: *Chiklen* (uo.); 1808: „*Csiklen* h.” (Lipszky: Rep. 1: 111); 1890: *Csiklény* (Gönczy–Kogutowicz: Kézi atl. Krassó-Szörény m. a.). Etimológiailag bizonyára összetartozik a szilágysági *Csiglen* helységnévvel, s attól *gl > *kl* változással különült el. Ilyen változásra l. *Csiklóbánya* szócikkét. A román *Cicleni* 'Csiklény' (Suciu 1: 148) a magyarból való (Milleker 77). – Vö. **Csiklóbánya, Csiglen.**

Csiklóbánya A Fehértemplomtól északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1437: *Chiglóbánya* (Csánki 2: 100); 1464: *Cheglo* (uo.); 1537: *Chyglova* (Suciu 1: 148); 1690–1700: *Csiklova* (uo.); 1691: *Csiklo* (uo.); 1808: „*Csiklova*-(Német-) h. *Deutsch-Tschiklowa* g.” (Lipszky: Rep. 1: 111); 1880: *Csiklovabánya* (Hátsek: MegyTérk. Krassó m. a.); 1913: *Csiklóbánya* (Hnt. 470). A *Csikló* < *Csigló* névelemhez l. 1237–40: *Chyglo* szn. (ÁrpSzt. 196). A *-bánya* utótag ércbányászatra utal. A *Csiklova* névalakot szláv betelepülők alkották meg. Ez idővel a magyarban is meghonosodott. Az országos helységnévrendezés során felújították a történelmi *Csiklóbánya* névalakot. A román *Ciclova Montană* 'Csiklóbánya' (Suciu 1: 148) magyar mintát tükröz (Milleker 77; Mező: HivHn. 190). – Vö. **Csiklófalva, Csiklén.**

Csiklófalva A Fehértemplomtól északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1808: „*Csiklova* (*Oláh-*) h. *Walachisch-Tschiklowa* g.” (Lipszky: Rep. 1: 111); 1880: *Rom. Csiklova* (Hátsek: MegyTérk. Krassó m. a.); 1913: *Csiklófalva* (Hnt. 471). A *Csiklóbánya* közelében települt falu lakosainak nemzetiségéről és anyaközségéről a *Románcsiklova* nevet kapta. Ezt a névalakot az országos helységnévrendezés során *Csiklófalva*-val váltották fel. A helység román neve *Ciclova Română* (Suciu 1: 148; Mező: HivHn. 262). – Vö. **Csiklóbánya.**

Csikmindszent A Csíkszeredától kelet-délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1332–4: „*de Omnibus Sanctis*” (Mező: Templ. 215); 1567: *Mijndzent* (Suciu 1: 401); 1595: *Cyk-mint-zent* (SzékOkl. ÚS. 2: 224). A helység az összes szent tiszteletére szentelt templomáról kapta nevét. A *Csik-* előtag megkülönböztető szerepű. A román *Misentea* 'Csikmindszent' (Suciu 1: 401) a magyarból való (Orbán: Szék. 2: 33; Mező: Templ. 215, 241; Mező: Patrocín. 340). – Vö. **Mindszent.**

Csikpálfalva A Csíkszeredától észak-északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1569 k.: *Palfalva* (Kázmér: Falu 173); 1864–6: *Csik Pálfalva* (uo.). A *Pálfalva* hn. a *Pál* szn.-nek és a birtokos személyraggal ellátott *falva* fn.-nek az összetétele. A megkülönböztető szerepű *Csik-* előtag a megyei hovatartozást jelöli. A román *Păuleni* 'Csikpálfalva' (Suciu 2: 32) tudatos románosítás eredménye (Orbán: Szék. 2: 22). – Vö. **Székelypálfalva, Pálfa.**

Csikszentgyörgy A Csíkszeredától kelet-délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1332–4: „*de Sancto Georgio*” (Mező: Templ. 79); 1456: *Chijkijzenthgewrg* (SzékOkl. 1: 170); 1531: *Chykzenthgewrgh* (Mező: Templ. 79); 1854: *Csik-Szent-György* (Suciu 1: 152). A *Szentgyörgy* hn. a

község templomának védőszentjéről van véve. A *Csik*- előtag megkülönböztető szerepű. A román *Ciucșingeorgiu* 'Csikszentgyörgy' (Suciú 1: 152) a magyarból való (Orbán: Szék. 2: 38; Mező: Templ. 79; Mező: Patrocín. 95). – Vö. **Szentgyörgy**¹.

Csikszentimre A Csíkseredától délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1567: *Zent Emreh* (Suciú 2: 134); 1569: *Zentimre* (uo.); 1738: *Csik-SzentImre* (uo.). A helységet temploma védőszentjéről nevezték el *Szentimré*-nek. A megkülönböztető szerepű *Csik*- előtag a tájra utal. – A román *Șintimbra* 'Csikszentimre' (Suciú 2: 134) a magyarból való (Mező: Templ. 90; Mező: Patrocín. 120). – Vö. **Mátraszentimre**.

Csikszentmárton A Csíkseredától délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1333–4: de *Sancto Martino* (Mező: Templ. 154); 1567: *Zenth Marthon* (Suciú 2: 129); 1808: „*Szent-Márton* (*Csik*-) h.” (Lipszky: Rep. 2: 137). A falut temploma védőszentjéről nevezték el *Szentmárton*-nak. A megkülönböztető szerepű *Csik*- előtag a tájra utal. A román *Sînmartin* 'Csikszentmárton' (Suciú 2: 129) a magyarból való (Orbán: Szék. 2: 43; Mező: Templ. 154, 241; Mező: Patrocín. 256). – Vö. **Szentmárton**.

Csikszentmihály A Csíkseredától északra fekvő helység fontosabb adatai: 1332–4: de *Sancto Michaelae* (Mező: Templ. 162); 1539: *Zent Mijhal* (Suciú 1: 398); 1591: *Chikzentmihalj sz.* (SzékOkl. ÚS. 1: 234); 1684: *Csik Szent Mihály* (uo.). A falut temploma védőszentjéről nevezték el *Szentmihály*-nak. A megkülönböztető szerepű *Csik*- előtag a tájra utal. A román *Mihăileni* 'Csikszentmihály' (Suciú 1: 398) tudatos románosítás eredménye hatósági úton (Orbán: Szék. 43; Mező: Templ. 162; Mező: Patrocín. 282). – Vö. **Szentmihály**.

Csikszentmiklós A Csíkseredától észak-északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1333–4: de *Sancto Nycolao* (Mező: Templ. 170); 1451: *Zentmiclos* (Suciú 1: 426); 1808: „*Szent Miklós* (*Csik*-) h. (Lipszky: Rep. 1: 138); 1854: *Csik-Szent-Miklos* (Suciú 1: 426). A falut temploma védőszentjéről nevezték el *Szentmiklós*-nak. A megkülönböztető szerepű *Csik*- előtag a tájra utal. Román neve: *Nicoleşti* (Suciú 1: 426) (Orbán: Szék. 2: 74; Mező: Templ. 170; Mező: Patrocín. 313). – Vö. **Szentmiklós**.

Csikszenttamás A Csíkseredától észak-északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1333–4: de *Sancto Thoma* (Mező: Templ. 196); 1441: *Zenth Thamas* (Suciú 2: 199); 1456: *Chijkijzenthamas* (SzékOkl. 1: 170); 1741: *Csik Szent-Tamás* (Suciú 2: 200). A falu temploma védőszentjéről kapta a *Szenttamás* nevet. A megkülönböztető szerepű *Csik*- előtag a tájra utal. A román *Tomești* 'Csikszenttamás' (Suciú 2: 199) tudatos románosítással keletkezett hatósági úton (Orbán: Szék. 2: 88; Mező: Templ. 196; Patrocín. 481). – Vö. **Szenttamás**.

Csiktaploca Csíksereda északi városrészének fontosabb adatai: 1567: *Taplocha* (Suciú 2: 201); 1591: *Chikjthapochaj sz.* (SzékOkl. ÚS. 1: 224); 1720: *Csik-Taplocza* (Suciú 2: 201). A *Taploca* helységnevét előzménye a székely nyelvjárási *toplica*, *taploca* 'híg sár, latyak; vizenyős hely, irtásos hely (erdőben)'. Ehhez l. román *topliță* 'hévíz, mocsaras, vizenyős hely' < déli szláv *toplica* 'meleg, langyos víz'. A megkülönböztető szerepű *Csik*- előtag a tájra utal. A román *Toplița-Ciuc* 'Csiktaploca' (Suciú 2: 201) magyar mintát tükröz (Orbán: Szék. 2: 57; Kiss: NytudÉrt. 139: 15). – Vö. **Tapolca**, **Toplica**.

Csikverebes A Csíkseredától dél-délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1575: *Verebes* (Suciú 2: 258); 1690: *Verebes* (uo.); 1808: „*Verebes* h.” (Lipszky: Rep. 2: 160); 1880: *Csik-Verebes* (Hátsek: MegyTérk. Csík m. a.). A *Verebes* hn. bizonyára olyan helyre utal, ahol a névadáskor feltűnően sok volt a veréb. L. a *Verebes* [1437: Demetrius *Verebes*: OklSz. 1082; Kázmér: CsnSz. 1136] családnevet is. A megkülönböztető szerepű *Csik*- előtag a megyei hovatartozást jelöli. A román *Vrabia* 'Csikverebes' (Suciú 2: 258) tudatos románosítás eredménye hatósági úton (Orbán: Szék. 2: 46). – Vö. **Verebes**.

Csillagfalva A Nagybereznától észak-északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1773: *Knyahinya* (LexLoc. 287); 1808: „*Knyahinya* h. *Kňahyňa* s.” (Lipszky: Rep. 1: 327). 1904: *Csillagfalva* (Mező: HivHn. 206, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655); 1944: *Knyahina* (Hnt. 339). A *Knyahinya* ~ *Knyahina* hn. a kárpátukrán (ruszin) *Княгиня* (tkp. 'hercegné, fejedelemné') hn. átvétele. Ez eredetileg talán hegynév volt, s a hegyről vonódott át a lábánál települt helységre. A falutól délnyugatra

emelkedik egy *Knyahinica* (648 m) nevű hegy (1917: Nagyberezna. 1: 75 000-es térkép). Az országos helységnévrendezés során a falu a *Csillagfalva* nevet kapta azért, mert 1866. június 9-én itt hullott le egy több mint 300 kg súlyú meteorkő. 1939 után a magyarban felújították az elsődleges *Knyahina* nevet (PallasLex. 10: 651; ZakarpObl. 201). – Vö. **Csillagváros**.

Csimhova A Trsztenától keletre fekvő helység fontosabb adatai: 1438: *Chemechowa* (VSOS. 1: 300); 1773: *Csimhova*, *Czimhowa* (LexLoc. 19); 1808: „*Csimhova* h. *Czimhowá s.*” (Lipszky: Rep. 1: 112). A szlovák *Čimhová* hn. birtoklást kifejező *-ova* képzős származék egy afféle szláv személynévből, mint a lengyel *Czymcha* (SISNO. 1: 437; [vö. 1220/1550: *Scymcha* szn.: ÁrpSzt. 699]).

Csománfalva A Husztól kelet-északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1399: *Chamal-falua* (DocVal. 517); 1412: *Chomanfalwa* (Bélay: Már. 133); 1773: *Csomanfalva*, *Csumelyesty*, *Csomalova* (LexLoc. 353); 1808: „*Csománfalva* h. *Czomalowá s. Csumilesti* val.” (Lipszky: Rep. 1: 113); 1944: *Csománfalva* (Hnt. 166); 1969: *Чумблеве* (ZakarpObl. 650). A *Csománfalva* < *Csomál-falva* hn. előtagjához l. román *Ciumală* szn. (Constantinescu: DOR. 241). Az utótag a birtokos személyranggal ellátott *falu* fn. A román *Ciumilești*, ukrán *Чумблеве* a magyarral párhuzamos névadás eredménye (Kiss: Benkő-Eml. 1991. 353).

Csontaháza A Belényestől nyugat-délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1587: *Chiontahaza* (Jakó 230); 1808: „*Csontaháza* vel *Csontaházi-Valány* h.” (Lipszky: Rep. 1: 114). A *Csonta* [1458: *Chonta*: Kázmér: CsnSz. 260] szn., csn. és a birtokos személyranggal ellátott *ház* ’lakóhely, otthon’ fn. összetétele. A helység román neve *Ciuntești* (Suciu 1: 154). A *Valány* (l. fent) névalakhoz l. román *văleni* ’völgylakók’. – Vö. **Csontfalu**.

Csontosfalva A Kassától dél-délkeletre fekvő, 1961-ben több más községgel *Valalíky* néven egyesített helység fontosabb adatai: 1418: „Also Koksó alias *Chonthosfalwa*” (Csánki 1: 209); 1773: *Csontosfalva* (LexLoc. 3); 1808: *Csontosfalva* h. (Lipszky: Rep. 1: 114). A *Csontos* [1410: „*Mizla-i Chontus* (dictus) Bertalan”: ZsigmOkl. 2/2: 369] szn.-nek és a birtokos személyranggal ellátott *falu* fn.-nek az összetétele. – A szlovák *Košťany* ’Csontosfalva’ tükörfordítás magyar mintára (Varsik: OsKošKotl. 1: 284; VSOS. 3: 224; Kázmér: CsnSz. 260). – Vö. **Kassamindszent**.

Csömény A Nagyilondától délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1554: *Harasztos* (Suciu 2: 48); 1590: *Csomeny* (uo.); 1591: „*Harasztos* alias *Chománfalva* et *Chieömeny*” (uo.); 1733: *Csömény* (uo.); 1750: *Csumeny* (uo.); 1808: „*Csömény* h. *Csunenye* val.” (Lipszky: Rep. 2: 31). Az elsődleges *Harasztos* hn. a magyar *haraszt* ’tölgy(erdő), cserjés’ -s képzős származéka. A későbbi *Csömény* a román *Ciumeni* hn. átvétele. Ennek alapszava a *Ciumă* szn. < *ciuma* ’pestis, döghalál, csoma’. A szépítő szándékkal hatósági úton megállapított *Podișul* ’Csömény’ (Suciu 2: 48) előzményéhez l. román *podîș* ’fennsík, kishíd, gyaloghíd’ (Jordan: TopRom. 254; Constantinescu: DOR. 241; Kisch: Sieb. 240). – Vö. **Harasztos**.

Csömörlő A Zilahtól délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1460: *Chebernye* (Suciu 1: 153); 1473: *Chemernye* (uo.); 1721: *Csömörlő-Nyárló* (uo.); 1760–2: *Csömörlő* (uo.); 1808: *Csömörlő* (Lipszky: Rep. 2: 31). Az elsődleges *Csemernye* ~ *Csömörnye* hn. szláv eredetű, s tkp. jelentése ’hunyorral benőtt hely’. A *Csömörlő* névalak végződése bizonyára a *Nyárló* (tkp. ’nyári legelő’) hatására keletkezett. (L. fent az 1721. évi adatot.) A román *Ciumăna* ’csömörlő’ (Suciu 1: 153) ugyancsak a szlávból való. – Vö. **Alsónyárló**, **Csemernye**, **Márkcsemernye**, **Nyárló**.

Csősztelek A Zombolyától délnyugatra fekvő helység fontosabb adata: 1200 k./XIII-XIV. sz.: fluv. *Seztüreg* (An. 44); 1332–7: *Csesztreg* (Csánki 2: 127); 1462: *Csesztreg* (Milleker 8, az adat közlése nélkül); 1808: „*Cseszterek* aliis *Csősztelek* h. *Isterek* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 110). A falu egy *Csesztreg* (< *Čistъ strugъ* tkp. ’tiszta patak’) nevű vízfolyás mellett települt, és róla kapta a nevét. A vízfolyás a Béga jobb oldali mellékága lehetett. Idővel a *csősz* és a *telek* fn. népetimológiás beleértésével a *Csesztreg*-ből *Csősztelek*-ké alakult. A szerb *Česterek* ’Csősztelek’ a magyarból való (Ortvay: Vízr. 2: 213; EtSz. 1: 1191; Kiss: NytudÉrt. 139: 20). – Vö. **Csesztreg**.

Csudafalva Az Oravicabányától észak-északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1535: *Chwdanowycza* (Engel: TemMold. 44); 1700 k.: *Csudanovecz* (uo.); 1808: „*Csudanovecz* h.”

(Lipszky: Rep. 1: 115); 1913: *Csudafalva* (Hnt. 481). A *Csudanovica*, *Csudanovec* hn. szláv eredetű. Tövükben a szerb *Čudan* szn. (Grković: RIS. 210) rejlik. L. még ukrán *Чуданово* hn. (SIStaroukr. 2: 550). Az országos helységnévrendezés során a *Csudanovec* helységnevet *Csudafalvá*-val cserélték fel. – A román *Ciudanovița* 'Csudafalva' (Suciu 1: 152) ugyancsak a szlávból való (Iordan: TopRom. 505; Mező: HivHn. 175; Engel: TemMold. 44). – Vö. **Csudabala**.

Csukárpaka A Somorjától keletre fekvő, 1940-ben Nagypakához csatolt helység fontosabb adatai: 1275: „terra ville *paka* de *Chukar*” (HazOkl. 72); 1311: villa *Chukar Paka* (RDES. 1: 370); 1421: *Czukarpaka* (ZsigmOkl. 8: 188); 1773: *ChukardPaka* (LexLoc. 173); 1808: „*Páka* (*Csukár*-) h.” (Lipszky: Rep. 1: 451); 1944: *Csukárpaka* (Hnt. 169, 657). A *Paka* hn. puszta szn.-ből keletkezett magyar névadással (l. 1250: *Paka* szn.: ÁrpSzt. 611). A megkülönböztető szerepű *Csukár*- előtag egykori birtokosra emlékeztet (l. 1256: *Chukar* szn.: ÁrpSzt. 207). – A szlovák *Čukárska Paka* 'Csukárpaka' magyar mintát tükröz (Makkai: Száz. 81: 131). – Vö. **Csukárd, Nagypaka**.

Csungány A Körösbányától nyugat-északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1760–2: *Csungány* (Suciu 1: 154); 1808: „*Csungány* h.” (Lipszky: Rep. 1: 31). A román *Ciungani* (Suciu 1: 154). Ez korábbi *Ciungari* (tkp. 'legallyazott fák') hn.-ből alakulhatott (Iordan: TopRom. 21).

Csurgósarkad Az 1934-ig önálló helységnek, jelenleg Csurgó déli városrészének fontosabb adatai: 1406/1418: *Sarkad* (ZsigmOkl. 2/1: 572); 1422: *Keethsarkad* (Csánki 2: 639); 1808: „*Sarkad* h.” (Lipszky: Rep. 1: 580); 1908: *Csurgósarkad* (Hnt. 1944. 169, az évszámhoz l. 655). A *Sarkad* hn. a *sarok* fn. -*d* képzős származéka. Bizonyára sarkos patakkanyarulattal kapcsolatos. A megkülönböztető szerepű *Csurgó*- előtag a járási hovartartozásra utal. – Vö. **Csurgó, Sarkad**.

Csuta A Karánsebestől északra fekvő helység fontosabb adatai: 1411: *Chutha* (ZsigmOkl. 3: 196, 237); 1483: *Chwta* (Suciu 1: 154); 1655: *Czuta* (uo.); 1808: „*Csutta* val.” (Lipszky: Rep. 1: 116); 1888/1890: *Csuta* (Gönczy–Kogutowicz: Krassó-Szőrény m. a.); 1913: *Csuta* (Suciu 1: 154). Személynévi eredetű, vö. 1290–1300: *Chuta* szn. (ÁrpSzt. 210). A személynév eredete bizonytalan, ehhez l. Kázmér: CsnSz. 270 és EWUng. 1: 236). A román névalak *Ciuta* hn. (Suciu 1: 154). Ez összecseng a román *Ciută* (Constantinescu: DOR. 242) családnévvel, amelynek előzménye a *ciută* 'szarvastehén, suta' fn. (Kisch: Sieb. 123; Iordan: TopRom. 236). – Vö. **Szilágynyíres**.

Csűrűfalva A Zsibótól északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1554: *Kylych* (Suciu 1: 157); 1560: *Klycs* (uo.); 1618: *Klicz* (uo.); 1760–62: *Klitz* (uo.); 1808: „*Klics* aliis *Csűrűfalva* h. *Klicsu* val.” (Lipszky: Rep. 2: 74); 1910: *Csűrűfalva* (Mező: HivHn. 188, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655). A magyar *Klic* a román *Clîț* hn. (Suciu 1: 157) átvétele. Ehhez l. a szláv eredetű román *clêt* 'éléskamra' főnevet. Előzményéhez l. óegyházi szláv *klěť* 'kamra, cella, hajlék, szállás', szerb-horvát *klet* 'szobácska, éléskamra'. Az országos helységnévrendezés során felújították a régi *Csűrűfalva* helységnevet, amely állítólag már a XVII. században használatos volt (Cioronescu: DiccEtRum. 206).

Davarcsány A Nyitrahoz tartozó, tőle délre fekvő település fontosabb adatai: 1247/1248/1323: *Deurchan*, *Doworchan* (CDES. 2: 191, 192; Györffy 4: 370); 1323/XVI. sz.: *Daworchan* (RDES. 2: 442); 1808: *Davarcsány* (Lipszky: Rep. 1: 128); 1885: *Davarcsányi* e. (Neutra. 1: 75 000-es térkép); 1948: *Dvorčany (Stanislav: SlovJuh. 2: 335); 1970: *Dvorčany* (Šmilauer: PŘSITop. 58). Egy szlovák régi *Dvorčany hn. átvétele. Ennek alapszava a *dvorec* 'kis udvar(ház)'. Tkp. értelme 'kis udvarház körül lakók, onnan valók'. Eredetileg udvari népek lakhatták. Az idővel feledésbe merült szlovák névalakot a magyar *Davarcsány* alapján rekonstruálták és közkeletűvé tették (VSOS. 2: 296, 299). – Vö. **Liborcsaudvard**.

Derenyő A Lugostól keletre fekvő helység fontosabb adatai: 1506–29: *Drinova* (Engel: TemMold. 49); 1596: *Drinova* (Suciu 1: 211); 1717: *Drenova* (uo.); 1808: „*Drinova* h.” (Lipszky: Rep. 1: 155); 1913: *Derenyő* (Hnt. 497). Az elsődleges *Drenova* ~ *Drinova* hn. a szerb-horvát *Drenova* ~ *Drinova* (tkp. 'somos') hn. átvétele. A román *Drinova* hn. (Suciu 1: 211). is a szerbből való. Az országos helységnévrendezés során a falu részére a *Derenyő* névalakot állapították meg (Dickenmann: Stud. 1: 106; Iordan: TopRom. 65; Mező: HivHn. 172). – Vö. **Derencsény**.

Dezsőháza Romániai helység, az Alföld peremén Seléndtől északnyugatra: 'Satul Mic' [1880: *Dezsőháza*: Hátsek: MegyTérk. Arad m. a.; 1882: *Dezsőháza*: Juhász: Hnt. 68]. A kertészfalut Dezső Ádám Arad megyei alispán alapította 1870 táján. Róla nevezték el. A román *Satul Mic* hn. (Suciu 2: 99) jelentése 'kis falu'. (Bálint: SzögNemz. 1: 161; Mező: HivHn. 76).

Dicsény A Krassóvártól nyugat-délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1466: *Dichyn* (Csánki 2: 100); 1535: *Alsó-Zythyn, Felső-Zythyn* (Suciu 1: 318); 1808: „*Zsittiny* h. *Xittin* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 764); 1882: *Zsittin* (Ihász: Hnt. 384); 1909: *Dicsény* (Mező: HivKözs. 2: 1228). Az elsődlegesnek látszó *Dicsin* hn. szláv eredetű. Előzményeként egy szerb *Dičin hn. jöhet számításba, ez a *Diča, Dičo* szn. (Grković: RIS. 76) [*Dimitrije* 'Demeter'] birtoklást kifejező *-in* képzős származéka. De l. bolgár *Дичин* szn. < *Дичо* szn. < *Димитър* szn. (Ilčev: RIB. 174) [vö. 1289 > 1367: *Discen* szn.: ÁrpSzt. 252]. Ám a következetesen használt román *Jitin* egy szerb *Žitin vagy *Žitinja* [*žito* 'gabona'] (ImMesta. 1973. 450) hn.-ből való kiindulást tesz lehetővé. Ez esetben a *Dichyn* írásforma tollhibának vagy hibás olvasatnak volna tekinthető. – Az országos helységnévrendezés során a régies *Dicsény* nevet állapították meg a falu részére (Mező: HivHn. 193).

Dobosd A Facsádtól északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1506–29: *Dubesth* (Engel: TemMold. 49); 1700 k.: *Dobestj* (uo.); 1808: „*Dubest* vel *Dubesti* val.” (Lipszky: Rep. 1: 156); 1913: *Dobosd* (Hnt. 504). A magyar *Dubest* hn. a román *Dubești* hn. (Suciu 1: 211) átvétele. Ez egy *Dub* szn. (Iordan: TopRom. 70, DicțFam. 183) származéka. Az országos helységnévrendezés során a helységnévet a *-d* végűek analógiájára *Dobosd*-ra módosították (Mező: HivHn. 176).

Doklén A Resicabányától nyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1554–79: *Doqlin* (Engel: TemMold. 47); 1597: *Dokleni* (uo.); 1700 k.: *Doklen* (uo.); 1808: „*Doklén* h. *Doklin* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 139); 1913: *Doklén* (Hnt. 506). Az elsődleges *Doklin* hn.-hez l. szerb-horvát *Doklin* csn. < *Dokla* csn. (LPH. 134). L. még 1288/1488: *Docelinus* szn. (ÁrpSzt. 254) és román *Docolen* szn. (Constantinescu: DOR. 262), ukrán *Доколиново* hn. (SlStaroukr. 1: 313). A *Doklén* hn. román névalakja *Doclin* (Suciu 1: 205).

Dolova A Pancsovától kelet-északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1660: *Dolovi* (Engel: TemMold. 48); 1723: *Dollova* (uo.); 1808: „*Dollova* vel *Dolova* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 140). Szerb-horvát eredetű; vö. *Dolovo* 'Dolova'. L. még szerb-horvát *Dolovi* hn. (ImMesta. 1973. 114), *Dolovo* hn. (uo.). Az alapszó a *do* (gen. *dola*) 'völgy'.

Drágfalva A bánsági Facsádtól dél-délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1454: *Draxinfalwa* (Csánki 2: 35); 1464: *Dragzenesth* (uo.); 1506–29: *Dragzynesth* (Engel: TemMold. 48); 1808: „*Draxinest* ill. *Draxinesty* h. *Drasinesti* val.” (Lipszky: Rep. 1: 153); 1882: *Dragsinest* (Ihász: Hnt. 74); 1913: *Drágfalva* (Hnt. 512). Egy *Dragsin* [horvát eredetű névként l. 1272: *Dragchin* szn.; 1299: „*Pezk filius Dragzin(i)* szn.: ÁrpSzt. 258, 259; horvát *Dragušin* szn.: HASz. 2: 758; román *Drăgșin* szn.; *Dracșin* szn.: Constantinescu: DOR. 265; bolgár *Драгушин* szn.: Zaimov: BI. 96] nevű birtokos falva a magyarban *Dragsinfalva*, a románban pedig a *Drăgșinești* nevet (Suciu 1: 210) kapta. A román névalak idővel a magyarban is felülkerekedett *Dragsinest*-ként. Az országos helységnévrendezés során a helység részére a *Drágfalva* nevet állapították meg. (Kázmér: Falu 198; Mező: HivHn. 193).

Dulló A Resicabányától észak-északnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1554–66: *Dula, Dulo* (Engel: TemMold. 50); 1699: *Dulo* (Suciu 1: 212); 1808: „*Dulleo* vel *Duleo* h.” (Lipszky: Rep. 1: 158); 1913: *Dulló* (Hnt. 516). Talán a magyar *Dúló* [1358–9: *Dulowpeturzewle*: AnjOkm. 7: 154] szn. rejlik benne. Elfogadhatatlan az a vélekedés, hogy a név a románban keletkezett (vö. román *Duleu* ~ *Dulău* 'Dulló') a román *dulău* 'kuvasz(kutya)' alapján. Valószínűbb, hogy a román név a magyarból való, s alakjának kialakulásához népetimológiásan hozzájárult a *dulău* fn. (Mező: HivHn. 168; Iordan: DicțFam. 185). – Vö. **Dúlóújfalú**.

Dunadombó A Temeskubintól (Kovin) kelet-északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1437: „*Castrum Dombó*” (Csánki 2: 115; Györffy 3: 315); 1554–79: *Dub?vče* (Engel: TemMold. 49); 1700 k.: *Dubovacz* (uo.); 1808: „*Dubovacz* h. *Dubovac* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 156); 1913: *Dunadombó* (Hnt. 517). Az elsődleges *Dombó* hn. egy régi szláv *Dobovъ ~ *Dobovo hn. átvétele. Ennek töve az

összláv *dobъ 'tölgy'. A szerb-horvátban a továbbképzett *Dubovac* névalak állandósult, s ez idővel meghonosodott a magyarban is. Az országos helységnévrendezés során felelevenítették a történelmi *Dombó* nevet, s kiegészítették az Al-Duna melletti fekvésre utaló *Duna-* előtaggal (Fügedi: Vár 126; Engel: KirHat. 108; Mező: HivHn. 247; Györffy 3: 315). – Vö. **Dombóvár**.

Dunatölgyes Az Orsovától délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1554–79: *D?b?va* (Engel: TemMold. 49); 1700k.: *Dubovo* (uo.); 1717: *Dubova* (uo.); 1808: „*Dubova* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 156); 1913: *Dunatölgyes* (Hnt. 518). A magyar *Dubova* hn. a 'tölgyes' jelentésű szerb *Dubova* hn. átvétele. A román *Dubova* hn. (Suciu 1: 211) ugyancsak a szerbből való. Az országos helységnévrendezés során a szerb nevet magyarra fordították, kiegészítve az Al-Duna melletti fekvésre utaló *Duna-*előtaggal: *Dunatölgyes* (Dickenmann: Stud. 1: 107; Jordan: TopRom. 70; Mező: HivHn. 253). – Vö. **Parasztdubova**.

Egregyborzova A Zsibótól délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1469: *Borzova* (Suciu 1: 97); 1760–62: *Borzva* (uo.); 1808: „*Borzva* vel *Borzova* aliis *Borsova* h. *Borzou* val.” (Lipszky: Rep. 2: 21); 1910: *Egregyborzova* (Hnt. 1944. 189, az évszámhoz l. 655). A *Borzova* hn. szláv eredetű, és egy szláv *Bržova (tkp. 'nyíres') átvétele. (A részletekhez l. *Nemesborzova* a.) A megkülönböztető szerepű *Egregy-* előtag a bal felől a Szamosba ömlő *Egregy* [1681: Kniezsa: ErVíz. 16] patak mellékével kapcsolatos. A román *Borza* 'Egregyborzova' (Suciu 1: 97) ugyancsak a szlávból való, de magyar közvetítéssel. – Vö. **Csíkborzova, Marosborsa**.

Fagymag A bánsági Vásárostól északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1488: *Fagymag*, *Alsófagymag* (Csánki 2: 36); 1510: *Faghmagh* (Suciu 1: 225); 1554–79: *Fadimag* (Engel: TemMold. 52); 1700 k.: *Fadimak* (uo.); 1808: „*Fadimák* val.” (Lipszky: Rep. 1: 170); 1913: *Fagymag* (Hnt. 541). A tisztázatlan eredetű *Fagymag*-ból a románban *Fădimac* lett (Suciu 1: 225), és ez meghonosodott a magyarban is mint *Fadimák*. Az országos helységnévrendezés során felújították a történelmi *Fagymag* névalakot (Mező: HivHn. 191).

Felsőkastély A bánsági Marzsinától északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1548: *Lwkaczfalu* (Kázmér: Falu 221); 1554–79: *Qašt?l* Bozvar (Engel: TemMold. 74); 1597: *Kozteyul* (Milleker 205); 1598: „*Kastely* alias *Lukachest*” (uo.); 1808: „*Kostie* ill. *Kosteju* val.” (Lipszky: Rep. 1: 338); 1913: *Felsőkastély* (Hnt. 562). Az elsődleges *Lukácsfalu* ~ román *Lucăcești* hn. egy *Lukács* nevű birtokosra emlékeztet. E nevet idővel a magyar *Kastély* ~ román *Coșteiu* majd a *Felsőkastély* ~ román *Coșteiu de Sus* (Suciu 1: 170) váltotta fel (Mező: HivHn. 245). – Vö. **Mélykastély, Nagykastély, Kastélyosdombó**.

Felsőleszete A Vágújhelytől dél-délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1332–7: *Lessak*, *Lesate* (Ortvay: EgyhFöldl. 1: 21); 1393: *Lessethe* (VSOS. 2: 408); 1691: „*Leszete* a. n. *Podola*” (uo.); 1808: „*Podola* h. *Podolé* s.” (Lipszky: Rep. 1: 517); 1910: *Felsőleszete* (Mező: HivHn. 159, az évszámhoz l. Hnt. 1944. 655). A *Leszete* hn. pusztá személynévből keletkezett magyar névadással. Az előzményül szolgáló szn. szláv eredetű; vö. lengyel *Lasota*, *Lesota* szn. (SISNO. 3: 231). Ezt a nevet a középkorban a latin *Silvester* személynév értelmi megfelelőjeként használták. A régi *Leszák* [1332–7: l. fent] névváltozat személynévi előzményéhez l. lengyel *Lasak*, *Lesak* szn. (SISNO. 3: 227). Idővel a *Leszété*-t kiszorította a szlovák *Podolie* (tkp. 'völgy, ereszkedő'), amelyből a magyarban *Podola* lett. Az országos helységnévrendezés során felelevenítették a régi *Leszete* helységnevet, s *Felsőleszete*-ként *Podola*, *Alsóleszete*-ként pedig a szomszédos Koritnó [1392: *Korythna*: VSOS. 2: 408] kapott új névalakot. *Koritnó* szlovák eredetű; vö. szlovák *Korytné* (tkp. 'völgyteknőben fekvő falu') (Hosák–Šrámek 1: 425, 501, 2: 264; Mező: HivHn. 155, 159, 205, 223; Rospond: SEMG. 266).

Felsőosztorány A Zsolnától délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1439: *Ztrany* (Fekete Nagy: Trencsén 188); 1483: *Stranyawa* (uo.); 1508: *Stranyawy* (uo.); 1882: *Sztranyavi* (Ihász: Hnt. 332); 1907: *Felsőosztorány* (Hnt. 291). A régi *Sztrány* és az újabb *Sztranyavi* névalak egyaránt szlovák eredetű; vö. szlovák *stráň* 'lejtős hegyoldal' (Hvozdzik 1: 1259), *stráňava* 'széles hegyoldal, lejtő' (i. m. 1: 1260). L. még szlovák *Stráňavy* hn. A hivatalos helységnévrendezés során adott *Felsőosztorány* névalakhoz l. *Alsóosztorány* szócikket (Mező: HivHn. 242; ZJČ. 284). – Vö. **Alsóosztorány**.

Felsőpozsgás Az Oravicabányától dél-délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: (1690–1700: *Posisie* (Suciú 2: 53); 1717: *Pozseszena* (uo.); 1808: „*Pozsesana (Rác-z)* h.” (Lipszky: Rep. 1: 527); 1882: *Szerb-Pozsesena* (Ihász: Hnt. 326); 1913: *Felsőpozsgás* (Hnt. 569). A *Pozsena* hn. szerb eredetű; vö. *Požezeno* ’szerbiai helység a Duna jobb partján Felsőpozsgással átellenben’ (ImMesta. 1973. 317), régebbi névalakja *Požezena* [tkp. ’felperzselt, felégetett (pl. föld)’] (HASz. 11: 342; l. még 1806: *Türkisch Poscheschena*: Lipszky térképe és 1913: *Požezena*: Weisskirchen und Szászkabánya 1: 75 000-es térkép). A régi *Posisie* alakváltozat **Požižje* olvasatot tesz lehetővé, hasonló jelentéstartalommal. A *Szerb-* előtag a szomszédos *Románpozseszená*-val [1808: *Pozsesena (Oláh-)* h.” (Lipszky: Rep. 1: 527; 1882: *Román-Pozsena*: Ihász: Hnt. 286] van korrelációban. Az országos helységnévrendezés során a *Pozseszena* névelemet a némileg hasonló hangzású magyar *Pozsgás* (tkp. ’egészséges színű’) névelemmel, a nemzetiségi hovatartozást jelölő *Szerb-* (és *Román-*) előtagot pedig helyzetjelölő *Felső-* (és *Alsó-*) előtaggal cserélték fel (Iordan: TopRom. 108; Mező: HivHn. 246).

Felsősztamora A Temesvártól délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1407: *Stamur* (Csánki 2: 65); 1569–79: *Istamor* (Engel: TemMold. 131); 1700 k.: *Sztamora* (uo.); 1717: *Stamur* (uo.); 1808: „*Sztámora* val. *Stamora* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 658); 1851: *Oláh-Sztamora* (Fényes: MoGSz. 4: 159); 1882: *Román-Sztamora* (Ihász: Hnt. 287); 1907: *Felsősztamora* (Mező: HivKözs. 2: 927). Az elsődleges *Sztamor* hn. szláv eredetű; vö. bolgár *Стамеп* hn. < régi *Staměrъ* hn. < **Staměrъ* szn. (Zaimov: BGI. 161; vö. 1138/1329: *Stamer* szn.: ÁrpSzt. 726). A megkülönböztető szerepű *Felső-* előtag *Alsóasztamora* [1808: „*Sztámora (Tót-)* h. *Stamora* s.”: Lipszky: Rep. 1: 658; 1882: *Tót-*, vagy *Német-Sztamora*”: Ihász: Hnt. 346; 1909: *Alsóasztamora*: Mező: HivKözs. 2: 770] előtagjával van korrelációban. A román névalak *Stamora Română* ’Felsőasztamora’ és *Stamora Germană* ’Alsóasztamora’ (Suciú 2: 143).

Felsőtízszina *Alsótízszény* (~ *Alsótízszina*) [1852: l. fent] falu nevének előtagjával van korrelációban. Az *Alsótízszény*, *Felsőtízszény* hn. hangalakja tudatos magyarosítás eredménye a *Lébény*, *Namény*, *Őcsény*, *Órkény*, *Szécsény* stb. analógiájára. – A szlovák névalak *Dolná* és *Horná Tižina*. – Vö. **Alsótízszény**, **Tízszény**.

Felsővízköz A Bártfától keletre fekvő helység fontosabb adatai: 1330: *Sudnici* (VSOS. 3: 110); 1355: *Scyuidnik* (uo.); 1415: „*Utraque Zwydnegh*” (Csánki 1: 312); 1618: *Felső Swidnik* (VSOS. 3: 110); 1907: *Felsővízköz* (Hnt. 300). A *Szvidnik* hn. szláv eredetű; vö. szlovák *Svidník* hn. (VSOS. 3: 110), ukrán *Свидник* hn. (SHUkr. 489). Ez az ősszláv **svida*, *sviďь* ’som’ származéka. Sommal benőtt, somcserjés helyre utal. A *Felső-* előtag *Alsószvidnik* [1618: *Also Swidnik*: VSOS. 3: 110] előtagjával van korrelációban. Az országos helységnévrendezés során tudatos magyarosítással megállapított *Felső-* és *Alsóvízköz* azzal kapcsolatos, hogy Felsőszvidnik az Ondava és Ladomérka patak összefolyásánál, a két víz között fekszik (Melich: Jegyzetek. Sáros m. 3; Šmilauer: PřSI Top. 174; Mező: HivHn. 207). – Vö. **Vízköz**.

(Folytatjuk.)

†KISS LAJOS